

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) L (44)
Štev. (Nº) 13 - 14

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
18 de abril - 18. aprila 1991

TINE DEBELJAK

BOG ŽIVI VSE SLOVENCE!

Govor na Slovenskem dnevu

S tem geslom pričenjamo današnjo slavnost, današnji Slovenski dan v Argentini. To je dan, ki nas povezuje kot Slovence, kot neko enotno skupnost tukaj na ameriški obali Atlantika, pa tudi potrjuje našo duhovno povezanost s Slovenijo pod Triglavom.

Slovinci smo; to je tisto, kar nam daje pečat, ki nas loči od drugih. Slovinci smo, čeprav imamo različna državljanstva, argentinsko, jugoslovansko, ali pa sploh nobenega. Legalno državljanstvo je eno, notranja zavest pripadnosti je drugo. Morda mlajši že deloma čutijo, da pripadajo tukajšnji deželi, tukajšnjemu narodu. A vseeno se vedno tudi čutijo kot del Slovenije, ki se kot skrben plašč širi čez ves svet in materinsko pokriva svoje otroke in vnuke, kjerkoli bivajo.

Bog živi vse Slovence!

Pri tem se lahko vprašamo, kaj smo torej Slovinci, kje je srčika naše bitnosti, naše povezanosti?

Najprej je to gotovo v nas samih, globoko v našem srcu. Lahko trdim, da je bil materin jezik vseh, ki smo danes tukaj, sloveščina. Prve besede, ki smo se jih priučili od matere, so bile slovenske, prvi pojmi so bili izraženi v slovenščini. Otroške molitve, prva beseda, pravljice, ki so nam jih pripovedovali, vse to nam je odprlo svojo zakladnico v posebnem jeziku, ki nam je vtisnil v dušo svoje posebnosti, svojo izrazno moč, svoj poseben način izražanja in celo mišljenja. Vsak jezik ima svoje posebnosti, svoj način podajanja, ki ga drugi nima. Vemo, da ima na primer neki semitski jezik nad 10 izrazov za razne vrste kamel — zanje je to važna žival — nima pa splošne oznake zanjo.

Slovinci smo ponosni na dvojino, a neki indijanski jeziki imajo ednino, dvojino, trojino, četvernino in množino! Kar španščina s pridevniki — in to bogatimi in preciznimi — slovenščina opravi z glagoli in njih predponami. Sami vemo, da se vrsta fraz ne da dobesedno prevesti v drug jezik, kajti vsak ima svoj sistem in svojo lastno bogastvo.

Tako nam tudi deloma pogojujejo naš notranji svet oziroma njegovo izražanje. Vsa besedna umetnost, ki nas plemeniti, vsa kultura, je osnovana na posebni, samo slovenski podlagi. Ostane naš značaj, ki je sicer osnovno osebna značilnost, a je vseeno nekako skupen tudi drugim. Saj govorimo o slovenski melanholičnosti, lirčnosti, delavnosti, da naštejemo samo pozitivne vrednote.

Tudi naše vedenje je pogojeno z narodnostjo: bolje poznam svoje rojake in njih probleme ter preteklost kot oddaljene ljudi; temu primerno tudi bolj čutim s tem, kar bolj poznam; to tudi bolj ljubim!

In da ne govorim o navadah, obredih, ki so se nam v rani mladosti vtisnili v oči in nas spremljajo iz leta v leto, od mladosti v pozna leta življenja. Mnogo je malenkosti, ki same na sebi niso važne niti pomembne, ki jih lahko spremenimo, a vse skupaj nas vežejo na nek določen

način življenja, da se med njimi počutimo doma; če pa jih nimamo ob sebi, smo na tujem svetu. Način pozdrava, obnašanje v družbi, vse to je del nas samih in del naše narodne povezanosti z drugimi. Kakor nosimo s ponosom svoje osebno ime, svoje družinsko, s ponosom govorimo tudi svoj slovenski jezik, simbol narodne pripadnosti.

Pri tem naravno zadenemo ob bližnje, ki so z nami v podobnem odnosu: najprej na naše družine. Slovinci ne postanemo to kar čez noč, ali ko preberemo nekaj knjig, ali se zavestno odločimo za to. Slovenstvo — to naše notranje razpoloženje — vpijamo v družini, ko nadaljujemo preko staršev njihovo in svoje življenje. To ni mišljeno samo v biološkem, fizičnem smislu, ampak tudi v duhovnem, duševnem, notranjem nadaljevanju duhovnosti naših staršev. Vsi poznamo instinkt, enega najglobljih v človeški psihi — ohranjanje vrste. Pa to velja tudi za ohranjanje duhovnega bogastva. Človek ni samo telo — je tudi duša. In v to dušo nam družina vlije svoje zaklade, da jih sprejmemo in na njihovi podlagi rastemo naprej. Če nimamo podlage, naj zidamo svojo duhovnost na pesek?

V družini se pokaže najprej slovenska zavest; v vzgoji, v načinu domačega življenja, v pogovornem jeziku, skratka, kakor se človekova socialna stran kaže najprej v družini, tako tudi narodna pripadnost. Zato toliko poudarka na družinskem slovenskem življenju. Tu se prične in — lahko žal tudi konča — slovenska narodna zavest.

Toda valovi slovenstva se širijo dalje — iz osebne notranjosti preko družinske povezanosti v bližnji in daljni svet; čimbolje se zasidramo v osebnost, tem izraziteje se kažejo izven nje.

Saj poznamo vsi te stopinje, ki jih človek kot oseba in kot Slovenec odtiskuje v pot: šola in družba, okolje, okrajna in cerkvena skupnost, organizacije, delo, javno delo... in še in še bi lahko našteval. Ponekod — npr. v šolah — se naša slovenska zavest bolj utrdi, razumsko utemelji in razširi. Pozneje dobimo sebi primerno družbo — tudi narodnostno blizu — v slovenskem okolju, okrajnih domovih. Svoje kulturno in narodnostno poslanstvo lahko izpopolnujemo — in s tem izpopolnujemo tudi sami sebe — v raznih organizacijah, naj si bodo to pevski zbori ali upravni odbori.

V tem življenju sredi slovenske zavzetosti si ustvarimo tudi bodočo družino, in tako podaljšamo biološko in duhovno življenje v novem rodu.

Vsi, ki živimo v naši skupnosti, slovenskem čudežu v Argentini, se zavestno prištevamo temu posebnemu delu človeštva, ki se imenuje Slovinci. A ta naša skupnost ni središče naroda, je le del in še to del, ki je geografsko izredno oddaljen od centra, tiste točke, kjer se je v zgodovini slovenski narod pričel

(nad. na 2. str.)

Srbi širijo vpliv tudi v Bosni in Hercegovini

Tudi tretji predsedniški vrh (po splitskem in beograjskem), ki je bil konec prejšnjega tedna na Brdu pri Kranju, ni prinesel skupne rešitve za Jugoslavijo, saj se je pokazalo, da glede usode države še vedno obstajajo izredno različna stališča. Opazovalci so ugotovili le to, da se je Sloveniji in Hrvaški zdaj s stališčem začela približevati tudi Bosna in Hercegovina, saj je njen predsednik Alija Izetbegović vendarle omenil možnost, da bi se bilo v predhodnem obdobju mogoče pogovarjati o Tudjmanovem konceptu skupnosti suverenih držav. Izetbegović namreč že smatra, da sedanja federacija ne pride več v poštev za prihodnjo ureditev države.

Vzroke za to, da so se končno tudi v Bosni in Hercegovini začeli opredeljevati do aktualnih dogajanj v Jugoslaviji, pa zelo hitro lahko najdemo kar pri njih samih. Potem, ko so Srbi z vstajo v Kninu in drugih hrvaških mestih načeli hrvaško demokracijo, se zdaj širijo tudi na področje Bosne in Hercegovine. Po Titovem Drvarju in Bosanskem Petrovcu so se namreč konec prejšnjega tedna tudi odborniki skupščine občine Bosansko Grahovo na izredni seji odločili, da se odcepijo od medobčinske regionalne skupnosti Bihač in priključijo medobčinski regionalni skupnosti Bosanska krajina s sedežem v Banjaluki. Gre za občine, ki so naseljene s pretežno srbskimi prebivalstvom, to pa pomeni, da se politično vodstvo v Bosni in

Hercegovini že začenja zavedati tega, da še jim kaj kmalu lahko na njihovem ozemlju ponovi kninska izkušnja. Srbski poslanci so v petek že dali vedeti, da občinam s pretežno srbskim prebivalstvom ne bo nihče preprečil, da se tudi ozemeljsko povežejo.

Sicer pa se v osrednji in (zaradi nacionalne mešanosti) najbolj zapleteni jugoslovanski republiki v zadnjem času najbolj ukvarjajo z afero ilegalne dostave orožja. V Bosni in Hercegovini so namreč pred dnevi slučajno ustavili tri tovornjake, ki so bili do vrha naloženi z avtomatskimi puškami. Čeprav naj bi bilo orožje namenjeno eni od vojašnic, pa o tem transportu v njej niso vedeli ničesar. Orožje so natovorili v tovarni Crvena zastava v Kragujevcu, vse bolj pa je verjetno, da je bilo namenjeno srbskim upornikom. Transport je spremljal tudi osebni avtomobil z beograjsko registrsko tablico, ki pa se je izmuznil policiji.

Hrvaški in muslimanski poslanci v bosansko-hercegovskem parlamentu so prepričani, da je JLA z vsem tem ogrožala suverenost Bosne in Hercegovine, zato bi bilo treba proti njej sprožiti kazenski postopek, srbski poslanci pa so vojsko branili z argumenti, da je treba njeno krivdo v tej aferi dokazati, šele potem pa naj bi o odgovornosti vojaškega vrha razpravljali parlament.

Marko Jenšterle
(15. aprila - po telefaksu)

Nov časopis „Novo jutro“

Lansko leto sem bil dopisnik Demokracije. Ker je ta zaradi nesposobnosti izdajatelja, zasebnega podjetja Magellan, sredi januarja 1991 prenehala izhajati, sem bil tako rekoč brezposeln. Ustanovil sem lastno novo podjetje ČZP Novo jutro, d. o. o. ter začel izdajati časopis NOVO JUTRO. Novo jutro sem spravil na svet brez kakršne koli finančne pomoči — iz nič torej. Skromno, a vendarle!

Novo jutro nima nobene zveze s propadlo Demokracijo, izdaja ga zasebno podjetje in je politično povsem neodvisen časopis. Res, da bo v naslovu termin „Jutro“ marsikoga zmotil, ker je pred 50. leti časopis s tem imenom že izhajal, vendar nima Novo jutro z nekdanjim „Jutrom“ prav nobene zveze (sam, kot lastnik Novega jutra, sem rojen leta 1960). Že sama vsebina Novega jutra to dovolj dobro potrdi.

Novo jutro je zaenkrat štirinajstdnevnik.

Naj navedem nekaj naslovov iz prvih treh števil (6.3., 20.3. in 3.4.).

— Poboji v Kamniški Bistrici.

— Lipa sprave — kraj slovenskega spomina.

— Pogovor z Nacetom

Polajnarjem, predsednikom skupščinske komisije za raziskavo povojnih pobojev.

— Poskus državnega udara v Združenju žrtev komunizma.

— „Še bova prijatelja“ (pričevanje vrnjenega domobranca Franceta Šetarja)

— K narodni spravi (Stanislav Klep).

— Tudi Primorska ima svojo Krimsko jamo (poboj pri Cerknem).

— Društvo za ureditev grobišč.

— Kdaj bodo posmrtni ostanki škofa Rožmana spet v Sloveniji?

Začel sem trenutno tudi tri feljtone:

— Nikolaj Tolstoj: Minister in pokoli.

— Ivan Korošec: Sv. Urh — druga plat zvona.

— Vencelj Dolenc: Med partizani in domobranci.

Naj povem, da ima gradiva za objavo več kot dovolj. Kljub temu pa so strani Novega jutra za naše preganane Slovence po svetu na stečaj odprte. Pišite!

Naslov: Novo jutro,
p. p. 485 — 61001 Ljubljana

Ivo Žajdela

BOG ŽIVI VSE SLOVENCE

Nad. s 1. str.

oblikovati in od danes živel. Dolga desetletja smo bili odrezani od osrednje Slovenije, vsaj fizično, duhovno nismo bili nikoli oddaljeni. Čakali smo dneva, kdaj se nam bodo odprla okna — in vrata v domovino — bodisi našo bodisi naših staršev; dolgo smo čakali, zdaj se nam hrepenenje izpolnjuje. Spet se tkejo niti povezanosti med nami ob Srebrni reki in Slovenci ob Savi; spet si podajamo roke, spet postajamo dejansko eno, čeprav to ni lahko, ne tako hitro, kot bi si želeli.

Bog živi vse Slovence!

Naj bo sedaj poudarek na besedi vse. Tu je naša misel premostila oceansko razdaljo in stopila v Slovenijo — v osrednjo Slovenijo. Pred letom dni je začela svojo pot iz senc zatrtosti in zadržanosti. Pojem slovenstva, ki je pred tem skoraj umiral, ali je bil vzlet kot nekaj avtomatičnega — in zato nevažnega in nezavednega, se je v zadnjih mesecih razplamtel v širono grmado jasne zavzetosti, kaj slovenstvo pomeni in kaj mu zato pripada.

Ko je enkrat slovenstvo prešlo majhne družbene oblike kot so družina, sosodstvo ali krajina; ko se je po stoletjih zavedlo svoje širine, vrednosti in moči, je slovenstvo prišlo do mesta, kjer se hoče zaključeno v celoto in enoto uveljaviti v svoji državi. Iz pojma domovine, družine in lirike je s slovenstvom stopilo na pot moči, epike in volje: pokazati hoče, da je narod zmožen ne samo skupaj čutiti ampak tudi živeti skupaj, in to živeti kakor sam hoče, želi ali zmore.

Iz pojma domovine je vzrasel pojem slovenske države. In v to državo so vključeni vsi Slovenci, ki žive v geografsko zaokroženi osrednji Sloveniji, obenem pa tudi čutijo dolžnost odgovornosti do drugih Slovencev, ki jih je splet zgodovine postavil izven teh meja; najsibo ob meje ali pa kot nas pognal po svetu, čez ocean.

Pa tudi v to novo Slovenijo spadajo potomci Slovencev, ki so še ohranili slovensko narodno zavest, ki se še čutijo del slovenskega naroda, katerih rojstna domovina je kjerkoli, a duhovna pa v tistem koščku zemlje in duhovne posebnosti.

To novo Slovenijo, ki se sedaj počasi pripravlja, gradimo vsi, nekateri bolj intenzivno, drugi manj. V njej je prostora za različno misleče, idejno se razhajajoče, da le spoštujejo drug drugega in slovensko zavest. V njej je prostora tudi za nas in za našo skupnost, v njej je prostora tudi za posamezne Slovence, ki osamljeni živijo brez stika s sorodniki. V njej mora biti prostora za čisto vino zgodovine in prost pretok misli, za svobodne obiske in vračanje domov. Pa tudi pri nas tu mora biti razumevanje za Slovence drugačnega prepričanja, s katerimi moramo so-živeti in so-delovati v mejah demokracije, da tako vsi skupaj postavimo slovenski narod iz folklorne in kulturne enovitosti v celostno politično samostojno telo.

Seveda pa se moramo zavedati, da pot ni lahka, in da pred nami ne stoji samo en problem. Kot vse kaže, je slovenska država več ali manj izvedljivo napeljana in zavest o njej med rojaki neustavljiva. Drugo pa je, kakšne ideje bodo vnešene v to — upajmo da kmalu utelešeno slovensko državo. Tu je tudi naša dolžnost, da če želimo uveljaviti svoje ideje, za te tudi delujemo. Naše ideje niso nove, od začetka našega begunstva in še pred revolucijo jih vztrajno ponavljamo: slovenstvo, demokracija, svoboda,

krščansko oboležje v javnosti, razčiščenje zgodovine in pravičnosti.

Da to dosežemo, moramo sodelovati z vsemi Slovenci, ki imajo nam podobne misli, navezovati moramo stike s prijateljsko mislečimi doma — to tudi zato, da se naša slovenska zavest tukaj ohrani oziroma podžge — pojdimo v Slovenijo, na obisk ali za stalno, da tam spoznamo iz prvega vira položaj in osebno sodelujemo v novih časih.

V revoluciji je bil čas borbe, čas upora partiji, ki se je danes pokazal pravilen.

V begunstvu je bil čas odpora, čas vztrajanja, ki se je tudi izkazal danes kot pravilen.

Tine Debeljak med govorom

Kaj pa danes? Danes je čas graditve, ko moramo tiste ideje, zaradi katerih smo nekoč žrtvovali kri in pozneje pri njih vztrajali proti vsemu upanju, danes moramo te ideje poskušati uvesti demokratično v javno življenje slovenskega naroda, kulture in države. Skupaj z vsemi, ki dobro v srcu mislijo.

In tako bodo valovi slovenstva zapljuskali z obal Južnega Atlantika čez vso Slovenijo, tisto Slovenijo v svetu, ki ni geografsko utesnjena ali politično zakoličena, ampak je odprta čez vse meje, odprta tako zemljepisno kakor duhovno, ki daje telesni in duševni kruh svojim otrokom, raztresenim preko vseh poldnevnikov. Valovi slovenske misli bodo tako prešli okoli ekvatorja in se vrnili spet vase. Ob svojem prehodu pa bodo obogatili vse Slovence in tudi ves svet, katerega poseben del smo Slovenci. Vse človeštvo je telesno razdeljeno v rase, belo, črno... in duhovno v narode... slovenskega, argentinskega in druge. A vseeno smo vsi eno, vsi sestavljamo človeštvo, ki napreduje v stoletjih, ki živi iz včeraj za danes in za jutri. Kot smo vsi Slovenci ena skupnost, je tudi vse človeštvo eno — v božjo slavo.

Bog živi vse Slovence!

Kakor nas je v naši težki poti skozi čas in skozi zgodovino varoval Bog, kakor nas je ohranjal tukaj v begunstvu in izseljenstvu v težkih časih zaničevanja, kakor je za Slovence doma skrbel med tlačenjem in temo, tako upamo, da nam bo Bog pomagal tudi na naši poti v bodočnost.

Tako na poti zrelosti slovenskega naroda, ko si ustvarja državo, kakor pri vsebinski polnosti in pravičnosti življenja

TINE DUH

Slovenska država se mora oprijeti zgodovinskih temeljev slovenstva

Obstaja le osnutek nove slovenske ustave; o tem je slovenski parlament že razpravljal in ga ni sprejel. Namesto odobritve osnutka nove ustave je predlagal plebiscit za odločitev državljani slovenske republike za državno samostojnost Slovenije ali proti njej.

Ustava iz leta 1974 je bila narejena po partijskem merilu in je zlasti na gospodarskem področju pustila novi vladi gospodarski razkroj Slovenije. Gospodarske težave nimajo hitre rešitve, zlasti ne, kadar je gospodarstvo organizirano — ali bolje — razorganizirano v socialističnem sistemu. V Sloveniji veljaven gospodarski sistem je še vedno zasidran v samoupravljanju, katerega oče je Slovenec Edvard Kardelj. Najbolj značilno za ta sistem je uvedba t. i. „družbene lastnine“. Lastnica vse imovine, vseh proizvodnih sredstev, nepremičnin ipd. je po zakonu „družba“, naj bo že to republika, mesto, občina, podjetje itn. Kardelj je z uvedbo samoupravljanja hotel skrajšati in olajšati pot v popolno brezrazredno družbo bodočnosti, v čisti komunizem po Marxovem nauku. Za vse delovanje je odgovorna družba, za uspehe, pa tudi za neuspehe. Za uspehe ima zasluge velikokratni ali tudi dosmrtni „direktor“ podjetja. Ker mora direktor podjetja biti vedno zanesljiv „partijec“, se uspeh šteje v dobro sistema, t. j. partije. Za neuspehe pa ni nihče odgovoren, ker ni prijemljivega lastnika.

„Družba“ je pravno neločljiv pojem. Družba so vsi člani skupnosti, podjetja, državljani republike itn. Nihče torej ne odgovarja „osebno“ za neuspeh oz. v kazenskem postopku za „krivdo“ za neuspeh oz. za izgubo, dokazano v poslovnih knjigah, t. j. v računovodstvu. To bi bilo mogoče na lahek način ugotoviti, če bi slovenska republika imela nadzorstvo nad poslovanjem v njej delujočih delovnih skupnosti. To nadzorstvo je še danes pridržano federaciji, t. i. Službi družbenega knjigovodstva. Ves denarni promet, t. j. vplačila, izplačila, posojila, razne naložbe v različnih bankah opravlja direktor, v čigar poštenost in vestnost pa ni nikar nobenega dvoma, ker je član partije; ta pa je nedotakljiva, torej je tudi direktor nedotakljiv. Za nastavev direktorja ni bila nikdar važna strokovna usposobljenost in osebna poštenost in neoporečnost: dovolj je bila rdeča partijska knjižica in morda še poznanstvo ali prijateljstvo kakega visokega partijca. Po vsem tem slovenska vlada še danes nima nadzorstva nad slovenskimi podjetji na

v njej. Bog naj tudi podpira vso našo skupnost v Argentini, ki je dosedaj bila tako živa in trdna, da se danes pri vseh težkočah dobro znajde in okrepi, da tako skupaj s Slovenci po svetu in doma ustvarja novo podlago za boljše življenje.

Bog naj živi vse nas, ki smo danes pri tem praznovanju in ki nam je mar slovenstvo v vsej polnosti. Trudimo se, da ohranimo slovensko zavest v svojih srcih toplo in prisotno.

Prizadevamo si, da bo valovanje slovenstva, ki se pričinja v naši osebnosti, intimnosti, zavalovalo preko vse skupnosti, do Slovenije in čez preko vsega sveta, ter da se bo spet vrnilo oplemeniten v naša srca.

Bog živi vse Slovence!

svojem ozemlju, čeprav ima za ureditev tega vprašanja že pripravljene nove republiške zakone, ki pa jih ne more uveljaviti, ker še nima sprejete nove republiške ustave. Zakon brez ustave pa je zakon brez tal; obvisi v zraku. Javna tajnost je, da imajo mnogi direktorji družbenih podjetij denarne naložbe v tujini in da bodo ob morebitni razprodaji družbenega imetja prvi in najbolj zainteresirani kupci; iz „direktorjev“ bodo v hipu lahko postali lastniki — in to zakoniti — nekdanjih družbenih podjetij. Iz sedanjih papirnatih proletarcev — v resnici so vsi milijonarji — se bodo jutri zvalili sveži kapitalisti. Partija je bila leglo korupcije in zapravljanja slovenskega imetja ter sadov slovenskega dela. Sedanja vlada ima vezane roke tudi v sredstvih javnega obveščanja, na radiu, televiziji, po časopisih. Vse to je še v rokah bivše partije in z njimi po veljavni svobodi obveščanja po svoji volji razpolaga, največkrat, raje vedno, v škodo vlade in koristim slovenskega naroda. Če je za utrditev svoje absolutne in nedeljive oblasti bila zmožna ukazati pokol cele divizije svojih zvezanih ujetnikov, se ne bo pomišljala — z zakonom zaščiten — klevetati in obrekovati sedanje svobodno izvoljene vlade.

Edina možnost zakonitega vladanja in izdajanja poštenih in narodu koristnih zakonov je torej bodoča prva ustava samostojne države Slovenije.

Po površnem čitanju Osnutka nove slovenske ustave vsak, tudi pravnih tekstov nevajen človek že na prvi pogled ugotovi, da bo nova ustava sicer demokratična, saj zagotavlja slehernemu državljanu republike Slovenije vse pravice, sprejete po Organizaciji Združenih narodov in Deklaraciji o človekovih pravicah, nikjer pa ne bo zaslediti niti besede priznanja več kot tisočletni krščanski oz. katoliški tradiciji slovenskega naroda. Katolištvu smo namreč Slovenci dolžni zahvalo za svoj obstanek kot samostojen narod sredi vedno nam sovražnih številnejših in narodnostno nasilnih sosedov. V imenu svoje demokratičnosti nova slovenska vlada zaobide one vrednote, ki so nam pomagale prebiti se kot samostojen, čeprav maloštevilen narod skozi raznarodovalne navale naših neposrednih sosedov, končno pa še sorodnikov po jeziku.

Zamislimo se nad našo bližnjo preteklostjo, ki bo zapisana v zgodovini. Lepa ali grda, takšna kakršna je pač bila. Zgodovina jo bo objektivno ocenila, če ji bomo pri tem pomagali, poslušajoč glas svoje vesti, ki je božji glas.

Konec

NOVICA IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Slovenski naborniki ne bodo več služili vojaškega roka izven meja slovenske republike, pač pa se bodo usposabljali v okviru teritorialne obrambe in organov za notranje zadeve. Minister za ljudsko obrambo Janez Janša je poročal, da se Slovenija zavzema, da bi do 1. avgusta letos JLA izpraznila eno tretjino njenih objektov v Sloveniji, a beograjski Zvezni izvršni svet še ni odgovoril na predlog. Postopni odhod armade bi se uresničil v treh letih, v tem času pa bi Slovenija prevzela najnujnejše funkcije armade.

BOG ŽIVI VSE SLOVENCE!

NA PRISTAVI 36. SLOVENSKI DAN

Slovenski dan se imenuje praznik Slovencev v Argentini, ki so povezani med seboj v organizirani skupnosti, preko Zedinjene Slovenije in posameznih okrajnih Domov v trdno prijateljsko in zavestno enoto. Vsako leto ga organizira osrednje društvo Zedinjena Slovenija, izvede pa po vrsti kateri od Domov, seveda s pomočjo in sodelovanjem ostalih.

Letošnjega smo praznovali 7. aprila na Slovenski Pristavi v Moronu. Bil je že 36. po vrsti. Sicer je ponoči deževalo, a jutro je bilo čisto in prijetno ter je privabilo veliko rojakov na Pristavski vrt.

Že zjutraj se je zbralo precej rojakov iz okolice ter predstavnikov raznih Domov in organizacij. Predsednik Pristave Janez Jelenc je pozdravil goste z gorečimi besedami zavednega člana slovenskega naroda, nato pa so vsi navzoči zapeli obe narodni himni, slovensko in argentinsko, medtem pa sta zaplapolali tudi obe čisti zastavi. Svečanost je bogatila še maldina, oblečena v narodne noše, z zastavami posameznih Domov.

Sledila je maša v dvorani, ki jo je daroval delegat prelat dr. Alojzij Starc, somaševala pa sta še krajevni župnik prof. France Bergant in Jože Škerbec.

Opoldan je bilo pripravljeno dobro kosilo za goste in druge rojake, ki so v pogovoru počakali na popoldanski kulturni spored.

Ta se je pričel malo po peti uri, ki je pozdravil skoraj 1000 gostov iz vsega Velikega Buenos Airesa predsednik ZS arh. Jure Vombergar. Za njim je navezal svoj govor ob geslu dneva: BOG ŽIVI VSE SLOVENCE glavni urednik Svobodne Slovenije Tine Debeljak, katerega besede prinašamo na uvodnem mestu.

Za njim je napovedovalec Marijan Loboda ml. napovedal kulturni del, in sicer prikaz kmečke ohceti. Nande Česarek je kot stari oče začel pripovedovati, kako se je on pred leti še doma poročil, nakar se je prizor prelil v prikaz tistih običajev.

Domačini s Pristave so prikazali snubljenje, podoknice, — pevski zborček fantov so pripravili iz Slomškovega doma — pa tudi prikaz plesov na ohceti. Te je pripravil folklorna skupina s Pristave, ki

Arh. Jure Vombergar pričenja slavje

jo vodi prof. Héctor Aricó. Zaplesali so belokranjski, prekmurski (nova točka v naši skupnosti) in gorenjski ples, vsakega v posebni narodni noši. Posebno prekmurski je doživel veliko priznanje, saj je bil noviteta med nami.

Največ zanimanja in smeha pa je povzročila „šranga“, odkup neveste s pogajanji, ki so jo izvedli člani raznih okrajev in duhovito zabavali goste.

Za konec je ob splošnem odobravanju folklorna skupina izročila šopek v zahvalo svojemu učitelju Aricóju, ZS pa voditelju in pripravljalcu prizora Dominiku Oblaku ter scenografu Andreju Golobu. Ves Slovenski dan pa je pripravil kulturni referent ZS Marjan Loboda ml.

Zatem pa so gostje sedli za mize na vrtu v prijetnem pogovoru ali pa so obiskali stojnice, ki jih je postavil vsak Dom in kjer so prodajali jedajo in pijačo, pa tudi slovenske knjige in folklorne spominke. Zanimanje sta ustvarjali tudi stojnici rojakov iz Mendoze z dobro kapljico in iz Bariloč s priznano čokolado. Mladina pa se je lahko zavrtela še dolgo v noč.

Slovenski dan nas je spet povezal!

Snubitev in podoknica

Belokranjski ples in „šranga“

Pozdrav predsednika Pristave Janeza Jelenca

Prvič v našem zdamskem življenju, obhajamo praznik slovenstva v novih okoliščinah. Spet sijajo žarki svobode na sončni strani Alp in želje po dokončni in popolni suverenosti gorijo vse močnejše v vseh slovenskih srcih.

Pričenja se nova doba za naše brate in sestre pod Triglavom in za nas, ki smo razpršeni po vsej zemeljski obli. Doba iskrenih razgovorov in medsebojnih odnosov. Ne odrekamo se svojim pravicam in upravičeno pričakujemo, da nam jih bo čas pravično prisodil. Isto pravico pa moramo priznati tudi drugim. Le tako bomo v duhu enakopravnosti dokazali, da hočemo biti vredni člani velike slovenske družine, kjer sicer lahko različno mislimo, a si hočemo biti dobri bratje, ki so si odpustili krivice, času in zgodovini pa prepuščamo oceno preteklosti.

To željo nosimo v srcu in upam, da se bo izpolnila. Kot sinovi sloveče matere, ki so si kneze volili sami, vemo, da tudi v javnem življenju končno vendarle zmaguje resnica in pravica.

Pod okriljem obeh narodnih brezmadežnih svetinj, ki skupaj danes veselo plapolat, dvigam prošnjo Najvišjemu:

Bog živi vse Slovence!
Bog živi ves slovenski svet!

OBČNI ZBOR ZEDINJENE SLOVENIJE

V nedeljo, 17. marca 1991 je bil v Slovenski hiši 44. redni letni občni zbor društva ZEDINJENA SLOVENIJA. Po maši v cerkvi Marije Pomagaj, ki jo je za žive in pokojne člane društva daroval prelat dr. Alojzij Starc, so se člani zbrali v zgornji dvorani.

Predsednik Zedinjene Slovenije, arh. Jure Vombergar je ob 11.00 pričel občni zbor in ugotovil, da je bil isti pravilno sklican in da je po čl. 16 društvenih pravil sklepčen ob vsaki udeležbi eno uro po sklicani. Po molitvi za pokojne člane je predlagal, da se pošljejo pozdravna pisma predsedniku republike dr. Carlosu Saúlu Menemu, primasu Argentine nadškofu msgr. Antonu Quarracinu, predsedniku Izvršnega sveta skupščine republike Slovenije Lojzetu Peterletu, članu Izvršnega sveta dr. Janezu Dularju, predsedniku SNO Rudolfu Smersuju, slovenskemu metropolitu, nadškofu dr. Alojziju Šuštarju, uredništvu listov Misli, Katoliški glas, Mladika, Naša luč, Ameriška domovina in Nedelja ter Slovenski krščanski zvezi, kar je bilo sprejeto z aplavzom.

Nato je prešel na dnevni red:

1. Za overovatelja zapisnika sta bila izvoljena lic. Marjan Schiffrer in Gregor Batagelj; za preštevalca glasov pa Janez Jelenc in Dominik Oblak.

2. Zapisnik lanskoletnega občnega zbora je bil soglasno odobren na podlagi podpisov overovateljev Janeza Dimnika in Lojzeta Sedeja.

3. Na vprašanje, ali se razpravlja o vsakem poročilu posebej ali o vseh skupaj, je bilo soglasno sklenjeno, da se debatira o vseh poročilih skupaj.

POROČILO TAJNIKA

Tajnik Emil Cof je poročal:

V pričetku leta 1990 je imelo društvo 861 članov in članic. V teku leta so vstopili 4 novi, umrlo jih je 7 in sicer: Sušnik Renata, Kočar Ivan, Savelli Amalija, Osterc Luka, Pintar Valentin, Prelog Miloš in Jarc Štefanija. Izstopilo pa jih je 22. Tako je društvo imelo 31. decembra 1990 836 članov in članic.

V teku leta smo prejeli 52 pisem; poslali pa smo 281 dopisov.

Upravni svet je imel v teku leta 8 rednih sej, izvršni odbor eno, medorganizacijski svet pa 5 rednih in 3 izredne.

Pisarna je redno delovala od ponedeljka do petka od 19. do 20. ure; enako tudi knjižnica.

V teku leta smo nabavili 45 novih slovenskih knjig v skupni vrednosti 1.558.700.

POROČILO BLAGAJNIČARKE

Blagajniško poročilo je podala cont. Simonka Rajer; iz njega posnemamo:

Društveni kapital, ki je 31.12.1989 bil 52.970.037,75, se je zaradi inflacije v teku leta dvignil na 501.156.547,14. Največjo vrednost predstavlja Slovenska pristava 444.891.533. Dohodki so bili sledeči: članarina 9.375.172, obresti v Mutuali Sloga 8.839.683, knjižnica 2.384.850, šolske potrebščine 931.000, šolska kolonija 85.380.335, prireditve 23.751.930, darila in razni dohodki 7.670.850. To je skupaj 138.333.820, od tega 22.144.850 na Slovenski pristavi, ki se vodi v društvenem knjigovodstvu.

Izdatki pa so bili sledeči: amortizacija 12.144.850, uprava in davki 17.410.744, nabava šolskih potrebščin 2.869.600, šolska kolonija 85.734.800, posmrtnine 363.000, prireditve 5.775.902 in oglasi 1.208.400. To je skupaj

POROČILO KULTURNEGA REFERENTA

Kulturni referent Marjan Loboda ml. je poročal:

Kulturno delo v letu 1990 se je pričelo s 35. Slovenskim dnevom 22. aprila 1990 v Našem domu v San Justu. Dopoldan so se pričeli zbirati v Našem domu predstavniki drugih Domov ter narodne noše, ki so nato v sprevedu odšli v cerkev. Mašo so darovali za vse žive in rajne Slovence dr. Alojzij Starc, Tone Bidovec in Jože Horn iz Mendoze, med mašo pa je pel mladinski zbor pod vodstvom Andreja Selana. Na dvorišču našega doma se je po maši pričel uradni pozdravni del, z dviganjem obeh zastav in petjem obeh himen. Pa pozdravnih govorih se je veliko rojakov iz vseh okrajev udeležilo kosila. Skozi ves dan so lahko gostje ogledovali bogato razstavo v gostinskem prostoru Našega doma, na kateri so razstavljali svoja dela: slikar Uroš Žitnik, iz Ljubljane, Božo Urbančič iz San Luisa in otroci Našega doma (ročna dela med počitniškimi dnevi).

Popoldan se je na mogočnem odru, ki ga je pripravil Tone Oblak s sodelavci, pričel družabno kulturni program, kjer je sodeloval vsak Dom s kako točko. Vodil je spored Stane Jerebič, vse goste pa je pozdravil predsednik ZS arh. Jure Vombergar. Letošnje slavlje se je vršilo pod geslom „Vremena bodo Kranjcem se zjasnila“. Proti večeru se je nadaljevalo slavlje v gornji veliki dvorani. Slavnostni govornik je bil to pot Stane Grebenc iz Mendoze. Povezovalc Marko Vombergar je nato napovedal še kulturni program „Kje, domovina si“, ki ga je izdelal režiser Frido Beznik z zborom in recitatorji. Sceno si je zamislil in izdelal Tone Oblak. Po zelo uspelem programu so se gostje podali na dvorišče, kjer so obiskali bogato obložene stojnice, ali pa so se zavrteli ob veseli glasbi priznanega Instrumentalnega ansambla.

Kot druga važna prireditve, ki jo vsako leto priredi ZS, je bila Domo-branska proslava meseca junija. Letošnja proslava, ki se je vršila prvo nedeljo v juniju, se je pričela s sv. mašo, katero je daroval prelat dr. Alojzij Starc ob somaševanju dušnih pastirjev za vse žrtve revolucije. Med mašo je pel osrednji zbor Gallus pod vodstvom ge. Anke Savelli Gaserjeve. Po maši so se vsi prisotni zbrali okoli spomenika padlim. Tam sta ob zvoku trobente Francija Žnidarja dva predstavnika borcev Slavko Urbančič in Dušan Dimnik položila pred

125.716.735. Torej je prebitek 12.617.085, ki je pa le knjigovodski, ker so njem vključene zapadle in neplačane članarine 4.808.000 in nakup slovenskih knjig 1.558.700, kar se vodi v aktivni bilance.

spomenik spominski venec. Dr. Starc je še zmolil molitve za rajne, nato pa je okoli spomenika zadonela pesem Lipa zelenela je...

Program se je nadaljeval v dvorani. Nagovor je imel Božidar Fink.

Sledil je scenični prizor „Nekoč in danes, pesmi in pismo“, ki ga je napisal pisatelj Zorko Simčič. Brali oziroma recitali so Pavči Eilezeva, Frido Beznik, Janez Perharič, Tone Rode, Slavko Smole, mladi Pavel Klemenčič in Miha Gaser, vmes pa je pel domobranske koračnice moški zbor Gallus pod vodstvom Anke Gaserjeve. Opremo odra sta si zamislili sestro Andrejka in Marjetka Dolinar, pri izdelavi pa so pomagali še Tone Kržišnik, Tone Oblak, Bogdan Magister, Andrej Rode, Štefan Godec, Dominik Oblak in Marijan Loboda ml. Režiral pa je scenični prikaz Frido Beznik.

Rad bi se sedaj posebno zahvalil vsem, ki sem jih skozi ta štiri leta kdaj prosil za pomoč. Fridu Bezniku, ki mi ni nikoli odrekel pomoči kadar sem ga prosil, in mi je lahko ustregel. Nikolaju Jeločniku, Tonetu Oblaku, Bogdanu Magistru, vsem mladim in starejšim igralcem in recitatorjem in nevidnim pomagačem zo odrom. Iskrena zahvala pisatelju Zorku Simčiču in vsem govornikom, ki ste govorili na prireditvah in proslavah. Samo kdor aktivno dela ve, koliko časa in truda zahteva priprava kakšne proslave. Še enkrat Bog plačaj!

Naj še omenim, da poleg tradicionalnih prireditev, ki jih vsako leto pripravi kulturni referent ZS, je bilo na programu letos lepa vrsta obiskov iz Slovenije.

Naj omenim, da je društvo pripravilo sprejem ministra za izseljence dr. Janeza Dularja meseca julija. Oktobra meseca so nas spet pod okriljem ZS obiskali priznani Kamniški koledniki in Ansambel Slovenija ter pesnik Tone Kuntner, katere so ljudje zelo toplo sprejeli.

Novembra meseca pa nas je obiskal ljubljanski župan inž. Jože Strgar. Društvo je organiziralo lep sprejem, pevski zbor Gallus pod vodstvom neutrudne Anke Gaserjeve, pa mu je pripravil kratek koncert.

V pripravi pa je že 36. Slovenski dan, ki bo letos 7. aprila na Pristavi v Castelarju pod geslom „Bog živi vse Slovence“ na katerega vas že zdaj prisrčno vabim.

Hvala lepa!

POROČILO PREDSEDNIKA

Nato je predsednik Zedinjene Slovenije arh. Jure Vombergar, ko je oddal predsedstvo občnega zbora članu nadzornega odbora Tinetu Selanu, podal svoje poročilo:

Leto 1990 je bilo leto demokratizacije v Sloveniji, leto svobodnih volitev, leto mnogih upanj pa tudi mnogih razočaranj (zadnje: na svobodnih volitvah izvoljeni poslanci slovenskega naroda so se izrekli za rdečo boljševiško zvezdo na slovenski zastavi!).

Spremembe v Sloveniji so pobudile

mnoge obiske v obeh smereh. S podpredsednikom Lobodo sva bila v Sloveniji in na Dragi. Drugi podpredsednik Debeljak je bil lani kar dvakrat v Sloveniji. Povsod smo predstavili poglede ZS in sploh politične emigracije predvsem glede na SIM in na predvideni SSK. O vse tem smo se predhodno posvetovali v našem društvu in objavili zaključke v našem tisku, pa tudi potem poročali o naših uspehih in neuspehih.

Iz Slovenije so nas obiskali minister

Dular, ljubljanski župan Strgar, sprejeli smo nastope Kamniških kolednikov in Ansambla Slovenija. Ta trenutek podpredsednik Loboda sprejema na letovišču kranjskega župana inž. Vitomila Grosa. Prihodnji petek prideta med nas ge. Spomenka Hribar in Alenka Puhar. Napoveduje se televizijska ekipa TV Ljubljana in Drago Klemenčič, vodja verskih oddaj na TV. Sredi leta pričakujemo obisk pevskega zbora iz Gorice, konec leta pa APZ ljubljanske univerze.

Vsi ti obiski in pa politično stanje v Sloveniji, ob našem pričakovanju temeljitih sprememb v smeri demokratizacije, ki jih ni in ni, ob nerazumevanju, neupoštevanju ali briskiranju s strani vladnih ljudi v Sloveniji, povzroča med nami vrsto nesoglasij in konfliktov, očitaj in sumničenj. To so problemi, ki največkrat ne pridejo v javnost. Skušamo jih reševati z najboljšo dobro voljo. Zase sem prepričan, da sem v danih razmerah storil vse, kar je bilo mogoče, z zadostno mero potrpežljivosti.

Skušali smo sodelovati pri volitvah iz Slovenije, da pokažemo našo dobro voljo in skrb za usodo Slovenije. Tako smo sodelovali pri plebiscitu za osamosvojitve Slovenije in nabrali rekordno število glasov. Odločili smo se za sodelovanje pri SSK. Posebna komisija pripravlja način volitev predstavnikov Slovencev v Argentini. Problem realnega predstavnštva naše skupnosti je pobudil predloge za spremembe ZS, oziroma MS. Edini smo si v tem, da je treba pritegniti predstavnike vseh slovenskih organizacij in ustanov. Dosedanje debate še niso privedle do soglasja za najboljšo obliko rešitve. Ta naloga čaka odbor ZS v novi poslovni dobi.

Novost zadnjega leta je, da je tednik SS postal last našega društva. Čeprav je preteklo že več mesecev, nimamo še finančnega pregleda nad dosedanjim upravljanjem. Vem le to, da trenutno nimamo dolga v tiskarni. Potreben bo poseben referent za upravljanje tednika.

Ob koncu naj opozorim na nevarnost voluntarizma v naši sredi, ki ga je vedno več. Lepe in visoko doneče besede ne bodo rešile problemov naše skupnosti, če ne bodo upoštevale dejanskega stanja in realnih možnosti pa vrste že izjalovljenih poskušanj v raznih smereh:

Idej je veliko, delavcev pa malo.

Po poročilu je zopet prevzel predsedstvo občnega zbora arh. Jure Vombergar.

POROČILO NADZORNEGA ODBORA

Poročilo nadzornega odbora je namesto službeno odsotnega predsednika Stanka Oberžana prebral član nadzornega odbora Tine Selan.

Pregledal sem vsa potrdila za dohodke in izdatke in ugotovil, da so bila pravilno izstavljena in vključena v knjigovodstvo. Isto priča tudi poročilo knjigovodje, ki je bilanco pripravil in podpisal.

Zato priporočam občenemu zboru, da predloženo dokumentacijo odobri s priznanjem vsem, ki so delo zgledno opravili, in upravnemu svetu poda razrešnico.

Vsa poročila so bila brez posebne debate soglasno sprejeta.

Nad. na 5. str.

4. ČLANARINA ZA LETO 1991:

Blagajničarka cont. Simonka Rajer je prebrala sklep seje upravnega sveta, ki se glasi:

Upravni svet je na svoji seji 31. decembra 1990 na podlagi pooblastila 33. rednega občnega zbora 30. marca 1980 sklenil, da za leto 1991 velja sledeča članarina:

Za samske ★ 6.000 mesečno odn. ★ 72.000 letno in za družine ★ 9.000 mesečno odn. ★ 108.000 letno.

Upravni svet si pridržuje pravico v teku leta povišati članarino v soglasju z naraščajočo inflacijo. V naprej plačana članarina se ne spremeni; neporavnana članarina za pretekle mesece pa se obračuna po novi.

Soglasno sprejeto.

5. VOLITVE:

Predsednik arh. Vombergar izjavi, da odbor ni mogel sestaviti liste novega odbora, ker mu ni uspelo najti osebe, ki bi bila pripravljena sprejeti predsedstvo Zedinjene Slovenije. Lojze Rezelj pove, da je častna dolžnost, da se občni zbor zahvali arh. Vombergarju za opravljeno delo, ki je zahtevno in odgovorno. Po daljši izmenjavi mnenj se je določila komisija, ki naj arh. Vombergarju pomaga najti novega predsednika. Zato se je prekinil občni zbor in se je nadaljeval 14. aprila ob 10.30 na istem kraju.

NADALJEVANJE OBČNEGA ZBORA IN VOLITVE

14. aprila se je občni zbor nadaljeval; v glavnem so bile opravljene volitve za novi odbor.

Predsednik arh. Jure Vombergar je ugotovil sklepčnost zbora, ki se ga je udeležilo rekordno število članov, in pojasnil, da je bila predstavljena ena lista, ki so jo nato izvolili s tajnimi volitvami z veliko večino. Novi odbor je naslednji:

Predsednik, prof. Tine Vivod; podpredsednika, inž. Jernej Dobovšek in Stane Mehle; tajnik Gregor Batagelj; blagajnika, cont. Simonka Rajer in Jože Šenk; odborniki: ga. Helena Malovrh, prof. Jana Dobovšek, Tinka Urbančič, Mija Markež, dr. Andrej Fink, dr. Miha Stariha, arh. Ivan Kogovšek, inž. Andrej Grohar, Frido Beznik, Tone Rode, Luka Debevec, Blaž Miklič, Tone Oblak, Dominik Oblak, Mirko Vasle, France Vitrih, Franci Žnidar, Bogdan Magister, Janez Čeč, Emil Cof in msgr. dr. Alojzij Starc. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: dr. Julij Savelli, Tine Selan in Stanko Oberžan. V razsodišče pa dr. Vital Ašič, ga. Pavlina Dobovšek in arh. Marjan Eiletz.

Poleg teh je bil osnovan še častni svet bivših predsednikov Zedinjene Slovenije, ki ga sestavljajo Božidar Fink, Božo Stariha, Lojze Rezelj, Marjan Loboda in arh. Jure Vombergar.

Po razglasu volitev je predal arh. Vombergar vodstvo zbora novemu predsedniku prof. Vivodu, ki se je zahvalil najprej arh. Vombergarju za ves trud, poudaril demokratičnost volitev, nato pa se je poklonil delu vseh predhodnikov od ustanovitve Društva Sovencev 25.

FRANCE VITRIH

POROČILO O OSNOVNIH ŠOLAH

V letu 1990 so obstajale slovenske sobotne šole:

V Buenos Airesu

Balantičeva šola v San Justu
Baragova šola v Slovenski vasi
Jegličeva šola v Slovenski hiši
Cankarjeva šola v Berazateguiju
Jurčičeva šola v Carapachayu
Prešernova šola v Castelarju
Rožmanova šola v San Martinu
Slomškova šola v Ramos Mejiji

V notranjosti

Aljaževa šola v Bariločah
šola sv. Cirila in Metoda v Mendoza
Krekova šola v Tucumanu
Kunčičeva šola v Villa Mercedes, San Luis.

V Slovenski hiši je obstajal tečaj za špansko govoreče otroke.

Sobotne šole je obiskovalo 420 učencev; 203 deklic in 217 dečkov.

Tečaj za špansko govoreče v Slovenski hiši: 31 učencev; 15 deklic in 16 dečkov.

Skupno je obiskovalo slovenske šole 451 otrok; 218 deklic in 233 dečkov.

Poučevalo je 92 učnih moči, 26 v Sloveniji in 66 v Argentini rojenih.

Vrtec je obiskovalo 97 otrok.

Osmi razred pa je končalo 45 otrok.

Šola Franceta Balantiča - San Justo

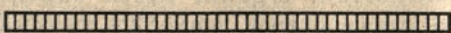
Voditeljica: gđc. Angelca Klanšek; verouk: g. Tone Bidovec; učne moči: Danica Malovrh, Marija Zupanc, Mirjam Oblak, Magda Zupanc, Veronika Malovrh, Lučka Oblak; petje: Anica Mehle in Andreja Selan; pomoč: Monika Zupanc in Pavlinka Zupanc. Pomoč učit. zboru: ga. Ivanka Puhek. Predsednica šolskega sveta: ga. Nežka Kržišnik.

Učencev: 74; deklic 33, dečkov 41.

Šola Gregorija Rožmana - San Martín

Voditeljica: ga. Katica Dimnik; verouk: dr. Jure Rode; učne moči: ga. Saša Golob, Andreja Verbic, Ana Strle, Danica Petkovšek, Stanko Oberžan, Angela Podražaj, Sonja Zorko; petje: ga. Metka Praprotnik-Luna; telovadba: Elizabeta Petkovšek. Predsednica šolskega odbora: ga. Marija Petkovšek.

Učencev: 42; deklic 15, dečkov 27.

januarja leta 1948. Ti so bili Miloš Stare, Albin Mozetič (njegovo dobo je dokončal dr. Julij Savelli) Lojze Horvat, Božidar Fink, Božo Stariha, Marjan Loboda, arh. Jure Vombergar in Lojze Rezelj, kakor tudi častni predsednik msgr. Janez Hladnik.

V kratkih besedah je nakazal program novega odbora, ki bi ga lahko povzeli v geslu Korenine in krila: potrditi svoje korenine in vlti duha in moči za nove obdobje, osnovati zrelo in dostojanstveno razmerje do matične domovine, obenem pa se zavedati, da bo večina potomcev ostala tukaj in zato ohrajati identiteto in obstoječe.

Predsednik Tine Vivod je še pojasnil, da bo odbor deloval po ekipah ter poudarjal potrebo in nujnost medsebojnega sodelovanja z okrajnimi domovi.

Za konec se je razvila še krajša debata o Svetovnem slovenskem kongresu, o volitvah za naše kandidate vanj, ter nekaj drugih krajših vprašanj.

Šola Josipa Jurčiča - Carapachay

Voditeljica: Ani Klemen; verouk: g. Franci Cukjati; učne moči: ga. Marija Slabe, ga. Marjetka Markež, Marjetka Slabe, Ani Senovršnik. Predsednica šolskega sveta: ga. Jelka Stanič.

Učencev: 30; deklic 16, dečkov 14.

Šola Franceta Prešerna - Castelar

Voditeljica: Mija Markež; verouk: prof. Bergant Francé; učne moči: Pavla Petek, Danica Jerovšek, Veronika Zorc, Monika Kenda, Nadica Grohar; petje: Roža Klemenčič, Lučka Selan. Predsednica odbora staršev: ga. Metka Kopač.

Učencev: 68; deklic 34, dečkov 34.

Šola Antona Martina Slomška - Ramos Mejía

Voditeljica: ga. Lenča Malovrh; verouk: g. Škerbec Jože; učne moči: ga. Selan Vladi, ga. Karla Jakoš, ga. Irenka Smrdelj, Alenka Smole, Anka Smole, Gabi Malovrh, Nancy Selan, Loboda Marjan st., Loboda Marjan ml.; petje: Vombergar Ivan; telovadba: Beti Miklavc in Tone Javoršek. Predsednica odbora staršev: ga. Andreja Hrovat.

Učencev 56 - deklic 28 - dečkov 28

Šola Ireneja F. Baraga - Slovenska vas

Voditelj: prof. Franci Sušnik; verouk: g. Janez Petek CM, Jaka Barle in ga. Zalka Urbančič; učne moči: ga. Martina Rozina, ga. Ana Marija Sušnik, Mari Urbanija, Lojzka Mehle, ga. Olga Fink, ga. Zlata Adamič, Mirjam Goljevšček; petje: ga. Ani Rozina in Monika Urbanija. Predsednica šolskega odbora: ga. Marija Bratuž.

Učencev: 57; deklic 35, dečkov 22.

Šola nadškofa Jegliča - Slovenska hiša

Voditeljica: ga. Marjana Batagelj; verouk: g. Cukjati Franci; poučuje: ga. Dobovšek Marjeta. Učencev: 7; deklic 4, dečkov 3.

Tečaj za špansko govoreče

Voditeljica: ga. Marjana Batagelj; učne moči: Mežnar Astrid, Panaino Marina, Zarnik Helena, Irenka Fajdiga. Učencev: 31; deklic 15, dečkov 16.

Šola Jakoba Aljaža - Bariloče

Voditeljica: ga. Zdenka Jan; ga. Marjana Marn; ga. Lija Kambič, Alenka Arnšek, Cilka Arnšek, Jan Lovro.

Učencev: 21; deklic 9, dečkov 12.

Šola sv. Cirila in Metoda - Mendoza

Voditeljica: Lenčka Božnar; verouk: g. Jože Horn; učne moči: Silvija Bajda, ga. Angela Bajda, ga. Mari Mlinar, Jadranka Ovčjak; petje: Marjanca Bajda.

Šola Mirka Kunčiča - Villa Mercedes - San Luis

Voditeljica: ga. Joži Zupanc; učiteljica: ga. Marija Urbančič.

Učencev 8 - deklic 4 - dečkov 4

Šola J. E. Kreka - Tucuman

Voditeljica: Jožek Žakelj; učiteljici: Diana Draksler in Marta Žakelj

Učencev 10 - deklic 4 - dečkov 6

Šola Ivana Cankarja - Berazategui

Poučeval je France Vitrih.
1 deklica.

Slovenske sobotne šole so idejno enotne in organizacijsko povezane. Vsaka šola čuti, da je ud družine slovenskih šol. Temu v pomoč so mesečne seje, prijateljski stiki poučujočih, obiski in srečanja.

Šolski odsek Z. S. ima redne mesečne seje katerih se udeležujejo voditelji in prelat dr. Alojzij Starc. Na teh sloni organizacijsko življenje in načrtovanje našega dela.

Srečanja v Slovenski hiši

24. junija 1990 Alojzijevega proslava
22. septembra Slomškova proslava
10. marca 1991 začetek šolskega leta
Srečanja smo začeli s sveto mašo in priložnostno duhovno mislijo prelata dr. Alojzija Starca, nato pa nadaljevali v dvorani z odrskim nastopom.

Rožmanova šola je v režiji in v sceneriji Marjana Žirovnika predstavila igro Čudežne gosli.

Izlet šolarjev 20. oktobra 1990

253 otrok in 37 odraslih spremljevalcev se je udeležilo izleta v Villa Lasalette pri Pilarju. Prostor je preskrbela družina g. Močnika. Pred začetkom izletne dejavnosti je katehet Tone Bidovec daroval zahvalno sv. mašo za uspešno končano šolsko leto.

XXXIX. Šolska kolonija

Kolonije se je udeležilo 90 šolarjev slovenskih šol, 45 deklic in 45 dečkov. Kolonijo so spremljali duhovni oče župnik Tone Bidovec, voditeljici Mija Markež in Marjana Marn, mladi voditelji Monika Bukovec, Irenka Fajdiga, Andrejka Selan, Nancy Selan, Sonja Zorko, Marcel Brula, Gabi Petkovšek, Marko Vombergar; šolski referent in zdravnik dr. Miha Stariha.

Kuhinjo je vodila ga. Ivanka Golob s pomočnicama ga. Ani Jerman in Marija Mežnar. Dom je pripravil Jerman Ivan.

Pripravila je kolonijo Z. S., tajnik Emil Cof pa je z njemu lastno vestnostjo uredil prevoz preko Ilirja Tur in finančno stran, Mija Markež pa je spremljala prijave in prispevke.

Važna in hvalevredna je bila prisotnost zdravnika dr. Miha Stariha. Preskrbel je vsa zdravila. Apoteko v malem. Ne samo, da je skrbno bdel nad zdravstvenim stanjem udeležencev kolonije, ampak je imel s šolarji višjih razredov tri razgovore: o drogah in o spolni vzgoji.

Vsakodnevna sv. maša z duhovnimi napotki, praznovanje svetih večerov, redna molitev, izleti, sprehodi, kopanje, športne igre, petje in nastopi so bili program kolonije.

Spremstvo kolonije je za 14 dni namestnik staršev. To dolžnost je vestno opravilo.

Kolonijo so podprli lic. L. Voršič v spomin na mamo, neznana dobrotnika in Sloga, ki nam je omogočila, da smo se na oba sveta večera posladkali s potico.

Tečaj slovenščine za špansko govoreče

G. Marjana Batagelj nam posreduje poročilo o tečaju:

Šolsko leto 1990 je v tečaju slovenščine za špansko govoreče otroke poteklo v znamenju rasti.

Podvojeno število učiteljstva — pet — je uspešno delovalo med 34 vpisanimi otroki od 4. do 12. leta starosti. Šolski urnik se je s polurnim dodatkom igranja na prostem raztegnil na dve uri, to je štiri tridesetminutne šolske ure.

Nad na 8. str.

Pogovor z Markom Jenšterlom

V začetku januarja je nastopil službo samostojnega svetovalca v Republiškem sekretariatu za kulturo Marko Jenšterle, bivši dopisnik Dela in Tanjuga v Argentini. Jenšterle je skoraj dve leti poročal iz Buenos Airesa in je bil prvi, ki je pisal o obeh emigracijah.

Avtor knjige *Skeptična levica*, ki govori o sporu na slovenski kulturni levi pred drugo svetovno vojno, ter zbornika *Pogledi na Sovjetsko zvezo*, v katerem je prikazana informiranost slovenskih bralcev o dogodkih v Sovjetski zvezi v tridesetih letih tega stoletja, Jenšterle pripravlja knjigo o svojem življenju in Slovincih v Argentini.

Po prihodu v domovino je pripravil ponatis knjige *Velika črna maša za pobite Slovence* dr. Tineta Debeljaka in nato v Škofji Loki tudi organiziral simpozij o njem. S strokovnimi članki o slovenski kulturni skupnosti v Argentini je sodeloval v Novi reviji. Pripravlja tudi ponatis knjige *Franceta Papeža Zapisi iz zdomstva*. Jenšterle je dobitnik Prešernove nagrade za študente na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani za diplomsko delo.

— Kakšna je tvoja naloga v novi službi?

Na začetku sem prejel funkcijo samostojnega svetovalca za uveljavljanje slovenske kulture doma in po svetu, ki jo je na novo ustanovil slovenski kulturni minister dr. Andrej Capuder. Veliko o moji nalogi govori že sam naziv, pri tem pa bi dodal še to, da se bo novi resor v slovenskem ministrstvu za kulturo oblikoval tudi z mojo iniciativo. Tako sva se dogovorila z dr. Capudrom. Idej mi vsekakor ne manjka, potrebno pa bo dobro razmisliti o tem, na kakšen način jih realizirati. Še posebej zato, ker hočemo slovensko kulturo uveljavljati v časih, ki nam gospodarsko niso ravno najbolj naklonjeni. Slovenija se mora svetu vsekakor predstaviti z avtentično in visoko kulturo, ki se je ne sme sramovati. Delo sem si torej zamislil predvsem tako, da se skupaj s strokovnjaki z raznih področij odločimo za kulturne projekte, za katere vemo, da bodo v svetu naleteli na dober sprejem, z moje strani pa jih torej še dodatno podpremo in poskrbimo za njihovo pretenzijo. Takih projektov na leto seveda ni veliko, vendar nekateri obstajajo že sedaj in so kar precej pripomogli k razširitvi slovenskega imena v svetu.

— Ali je slovenska kultura v krizi? Vsi jo namreč zelo napadajo.

Ne bi rekel, da je slovenska kultura v krizi, na vsak način pa se je znašla v zelo burnem obdobju prehoda iz totalitarnega v demokratični sistem. Ta nemirni čas, kateremu je treba dodati že zaostren gospodarski položaj, pa negotovost o prihodnosti Slovenije, nujno povroča pretrese, ki se v najbolj konkretni obliki kažejo v napadih na kulturnega ministra. Za razliko od mnogih pa sem prepričan, da je to zelo produktivna kriza, saj bo mnoge kulturnike postavila pred dejstvo, da na nek način ni idilična, kot si predstavljajo nekateri. Včasih je lahko zelo agresivna. Kulturniki se pogosto znajdejo v zelo banalnih vlogah, vendar je dejstvo, da kljub vsemu temu še vedno ustvarjajo, morda celo z večjo intenzivnostjo, saj hočejo s tem dokazati njihovo relevantnost.

— Kakšen je lahko prispevek argentinskih Slovencev k slovenskemu kulturnemu razvoju?

Poznam njihovo kulturo in jo visoko cenim, zato lahko z dokaj zanimivega položaja opazujem soočenje te in tiste kulture, ki je nastajala na ozemlju matice. Kultura argentinskih Slovencev je tradicionalna, lahko rečem celo konservativna. Ko so vaši starši odhajali v svet so s seboj poleg vrednot ponesli tudi tedanji jezik in kulturo. Oboje so dolga desetletja

skrbno varovali, dejstvo pa je, da v Argentini ni bilo potrebnega preprih. Zato nam danes branje vaših časopisov in publikacij zveni zelo arhaično. Meni še posebej, ker sem ob pripravljanju zbornika *Pogledi na Sovjetsko zvezo* pregledal vse izvide Slovencev in Jutra od začetka do konca tridesetih let našega stoletja. V Argentini sem se nato spet srečal z istim jezikom, pa tudi kulturo. Na drugi strani pa je enopartijski poveljni režim v Sloveniji popolnoma zatrl vrednote, ki jih je na primer čutili iz literature Slovencev iz Argentine. Kultura je v teh časih dosegla nesluten razvoj, v nekaterih primerih pa še celo v take ekstremne smeri, ki so Slovincem v Argentini popolnoma tuje in celo nesprijemljive. Zdaj torej prihaja do nujno potrebnega soočenja, ki bo koristilo obema stranema. Tudi to soočenje ne bo prijetno in se bo pokazalo v zelo grobi obliki, vendar se mu ni mogoče izogniti. Mnogi kulturniki v domovini, ki so odšli v ekstreme, bodo torej s pomočjo Argentine dobili priložnost za razmislek o tem, kje so in kam gredo, Slovenci onkraj oceana pa bodo dobili spodbudo za večjo dovednost modernih kulturnih tokov. Njihov doprinos k slovenskemu kulturnemu razvoju tako vidim predvsem v tem, da s svojo dejavnostjo kar najbolj seznanijo tukajšnje javnost. Šele po tej preveritvi se bo pokazalo katera umetniška dela s te ali one strani bodo obstala v kulturni zakladnici Slovenije.

— Kako gledaš danes, po dveh letih, na argentinske Slovence?

Nekaj sem o tem povedal že v prejšnjem odgovoru. Na vsak način jih zelo pogrešam, saj sem med njimi pustil dve leti življenja. Prepričan sem tudi, da se bom mednje še vračal. Zdaj jim od tu pomagam po svojih močeh. Slovenska skupnost v Argentini je pravi fenomen, ki ga mnogi tukaj še premalo poznajo. Vesel sem, da smo končno postavili most med domovino in Argentino. Prepričan sem tudi, da bodo tamkajšnji Slovenci dobro prebrodili to prehodno obdobje. Dolgoletna izolacija je pač naredila svoje. Stvari so se zasukale čez noč. Še mi, ki živimo tu, smo bili šokirani ob tako hitrem padcu bivšega sistema, kako ne bi bili potem tisti v Argentini? Zato so mi razumljive mnoge reakcije. Žal pa mi je, da mnogi med njimi, in to govorim za obe emigraciji, ne znajo preseči najbolj banalnih osebnih interesov. Opažam tudi, da se največ takšnih konfliktov pojavlja pri ljudeh, ki se ne morejo ravno pohvaliti s širokim kulturnim obzorjem. Zato je kulturno delovanje med emigracijama toliko pomembnejše.

— Kaj meniš o predavanju pesnika Toneta Kutnerja? Vsi, ki pridejo iz južne poloble, radi pričajo o svojih doživetjih.

To, da ljudje pričajo o doživetjih v Argentini, pa sploh v Južni Ameriki, je seveda dobro in koristno, saj na ta način pomagajo pri informiranju tukajšnje javnosti o razmerah onkraj oceana. Vseh teh predavanj se udeležujem, če je le mogoče. Kuntner je v Društvu slovenskih pistoljev predstavil poezije Franceta Papeža. Tako kot mnogi pred njim je bil tudi on presenečen nad močjo slovenske besede v Argentini. Čeprav včasih mislimo, da tukajšnja javnost že dobro pozna tamkajšnje slovensko skupnost, se velikokrat izkaže, da o njej ve prav malo. Zato so takšni nastopi toliko pomembnejši, saj koristijo tako nam, ki smo tu, kot Slovincem, ki ustvarjajo onkraj oceana. Zdaj njihovo ustvarjanje ne naleteva več na zaprta vrata, kot se je to dogajalo dolga leta doslej.

Pogovarjal se je Janez Vasle

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

POLITIČNA NEIZBIRA

A vprašanje, ki ne najde pravega odgovora, je to: kam se bodo obrnili nezadovoljni glasovi. Argentinski politični sistem, kljub temu, da je prenatrpan s strankami in stranicami, v praksi deluje kot dvostrankarski sistem. Bipartidizem je neke vrste nezapisana ustanova. Skoraj pol stoletja so si peronisti in radikali izmenjavali ljudsko voljo, pretrgani le z večnimi oboroženimi posegi vojaštva na oblast. Narod pa, kot da ni mogel zapustiti tega začaranega kroga bipartidizma. Le na provincijski ravni so ponekod mogli prerezati ta voz.

To se dogaja trenutno v prestolnici, kjer ankete kažejo skoraj gotovo zmago radikalov. V provinci Buenos Aires pa tudi ni vidika, da bi kaka nova formacija mogla ukiniti izmenjavo med peronisti in radikali na krmilu gubernacije. Znano je, da mesto in provinca Buenos Aires predstavljajo državo, vsaj kar se političnega dogajanja tiče. In tradicija je, da kdor zgubi to največjo argentinsko provinco, zgubi državo. A prav vsa ta ogromna masa volilcev ne najde prave izbire, ki bi jo potegnili iz nihanja med peronisti in radikali.

ZAKAJ BUENOS AIRES

Bralci morajo oprostiti, da se pisec skoraj obsedeno povrača k snovi province Buenos Aires. Stvar je ta: v vsej državi so štiri province, ki so ključne za izid narodnih volitev, ker imajo največ prebivalstva in pošiljajo v državni kongres največ poslancev. To so Buenos Aires, Córdoba, Santa Fe, in Mendoza. Tem je prišteti še prestolnice, mesto Buenos Aires, ki s svojimi tremi milijoni prebivalcev tudi odločilno vpliva na rezultat.

Dobro: v večini teh provinc izgleda, da je usoda zapečaten. Radikali ne bodo izgubili Córdoba. V Mendози trdijo, da bo peronizem obdržal guvernerstvo, čeprav je tam svojevrsten problem, ker poleg radikalov in peronistov obstaja še izredno močna stranka demokratov, ki je že večkrat osvojila gubernacijo. V Santa Fe baje Usandizaga z upornimi radikali ne bo imel težav z zmago. V prestolnici se sreča tudi nasmiha radikalom, čeprav še ni rečena zadnja beseda.

Največja neznanka ostane torej provinca Buenos Aires, ki je tudi obenem najbolj važna. In tu je tudi največja neznanka glede kandidatur. Omenili smo že, da je Duhalde končno priznal, da bo „verjetno“ kadidiral. To je bil tudi vzrok njegovih spopadov, zadnje dni, z družino Yoma. Na vsak način hoče Duhalde pokazati, da nima nič opraviti z njimi. In seveda skuša pokazati, da ima tudi čim manj opraviti s samim predsednikom Menenom.

Ko je postala jasna Duhaldejeva kandidatura, mu sedaj iščejo tovariša za guvernerstvo. Prva ponudba Ubaldiniju je spodrsnila. Niti ni še jasno, če se tajnik CGT končno ne bo predstavil z lastno formacijo. Potem je Duhaldeju odrekel ponujeno tovarštvo tudi stari intransigent Alende. In končno je padel v vodo poizkus, da bi se mu pridružil kot kandidat za podguvernerja sredinski Santiago de Estrada. In če vsi ti, poleg radikalov in levičarjev, nastopijo kot samostojni kandidati na volitvah, bo usoda Duhaldeja kaj zapletena...

Ko so po drugi vojni prve emigrantske skupine prihajale v Argentino, so tu našle res bogato deželo. Pod peronistično vladjo, ko so širne argentinske planjave sitile lačni svet, je življenje potekalo lahko, socialna oskrba je bila izredna, in res ni bilo lakote, in malo revščine. Sedaj pa se je revščina razpasla. Dolga leta slabe uprave in brezsrčnih ropov javne blagajne so deželo potisnili v močvirje. Danes se sanitarne oblasti ne boje griže (kolere) le kot hude bolezni, marveč kot epidemije. Milijoni revnih v buenosaireškem predmestju in tudi drugih mestih države (Rosario, Córdoba), nimajo pitne vode ne dobrih sanitarnih naprav. Bolnišnice so na enem najnižjih zgodovinskih standardov. Kolera ne bi povzročila le številnih človeških žrtve, marveč razgalila vso zaostalost in izobčenost tega dela prebivalstva, prav to, kar oblasti skušajo prikriti. Kot povsod, je tudi tukaj geslo: naj se revščina ne vidi.

UMAZANJA NA POVRŠJU

Še mnogo drugih stvari skušajo prikriti. Poleg revščine, naj se tudi druga umazanija ne vidi. A kot razne epidemije pokažejo realno stanje, kot se to dogaja v Peruju, tako je trenutno v Argentini neke vrste „epidemija škandalov“, ki je razgalila mnogo duševne revščine.

Odkar je v ZDA afera „watergate“ strmoglavila predsednika Nixona, je to ime univerzalno postalo sinonim političnih škandalov, ki jih časnikarstvo odkrije, in potem povzročajo potrese politični strukturi. Samo ime „gate“ je postala beseda s katero se označijo ti pojavi.

Tako imamo sedaj v Argentini „Swiftgate“ (afeta okoli obtožbe ameriškega poslanika o korupciji v argentinski vladi); „narcogate“ (obtožbe o zapletenosti argentinskih funkcionarjev v tihotapstvo narkodolarjev v Urugvaj), in sedaj „Yomagate“ (afeta okoli družine predsednikove žene in njih zapletu v razne obtožbe korupcije).

Po eni strani je pozitivno, da vsa ta umazanija pride na dan, ker ima družba možnost, da se preko svojih ustanov pravosodno reši te navlake. A skrbijo razni obstranski pojavi. Zlasti to, da vse te zadeve pridejo na dan ne kot posledica raziskovanja, ko družba po svojih varnostnih organih skuša očistiti delovanje ustanov, marveč kot posledica notranjih političnih bojov, ko vsaka skupina v vladi skuša oblatiti nasprotnika, in mu čim bolj škoditi, tem bolj se bližajo notranje in splošne volitve.

V takem stanju ne sodni raziskovalci, niti javnost ne ve, kdo ima prav, na kateri strani so pravični in kje so krivični. In zlasti še, koliko cipcapkov je še skritih po vladnih palačah, in koliko jih je celo med tistimi, ki razkrivajo umazanijo in se kažejo kot borci za pravico, resnico in poštenost.

Posledica tega stanja je dejstvo, na katerega kažejo številne ankete, da ljudje vedno manj zaupajo političnim predstavnikom. Kadar državni tajniki padejo v mreže tihotapcev mamil, kadar funkcionarji ne izvršujejo svojih poslov, kadar poslanci razlagajo, kako morejo opehariti pravico, ni čudno, da jim narod obrne hrbet.

A najhujše je — in v tem je glavni problem — da ni izbire. Večinske stranke so tako diskreditirane, na tako slabem glasu, da narod na volitvah ne bo dobro vedel, kam se obrniti.

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENCİ V ARGENTINI

BISERJANE — Na rojstni hiši dr. Antona Korošca so ob spominski svečanosti odkrili spominsko ploščo ob 50-letnici njegove smrti. Odkril jo je Ivan Oman, član predsedstva Republike Slovenije, slavnostni govornik je bil pa dr. Vekoslav Grmič. V Vidmu ob Ščavnici so odprli znanstveni simpozij o delu in življenju dr. Korošca.

PRIMORJE — Črna Gora — Miodrag Bulatovič, srbski pisatelj, ki je bil predsednik Društva pisateljev Srbije in še posebej nasprotoval slovenskim narodnostnim težnjem, je umrl star 61 let. Ko se je potegoval za predsedstvo Društva pisateljev Jugoslavije, mu je spodletela namera ravno zaradi nasprotovanja slovenskih pisateljev. Njegova zadnja poteza je bila sprejeti mesto poslanca na listi Slobodana Miloševića.

MARIBOR — Rektor univerze v Mariboru dr. Alojz Križman je odstopil od mesta, ker se ne more sprijazniti z dejstvom, da bi moral prenovo univerzitetnih programov še za eno leto odložiti. V Mariboru so to delo že dokončali, v Ljubljani pa še ne; ta zamuda naj bi kazala tudi na naraščanje monocentrizma v republiki.

LJUBLJANA — Skoraj 31.000 mest imajo srednje šole v Sloveniji za šolsko leto 1991/92. Osnovnošolcev, ki končajo šolo, je nekaj čez 28.000, tako da teoretično imajo vsi prostor, vendar bodo ponekod zadrege tako s prostorom kot s usmeritvijo.

LJUBLJANA — Letošnji slovenski proračun ni nič večji od lanskega, je zatrdil republiški sekretar za finance dr. Marko Kranjec. Spremenile so se le prioritete.

LJUBLJANA — S 1. junijem bo stopil v veljavo novi monetarni in devizni red v Sloveniji. S tem se skušajo zavarovati pred možnim novim jugoslovanskim inflacijskim valom. V celotnem paketu hočejo predstaviti novo ureditev, ustanovitev Narodne banke Slovenije in seveda nov denar.

MARIBOR — Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji bodo našle svojo mesto v zbirki knjig. Avtor te znanstvene raziskave je Ivan Stopar, ki je tudi mnenja, da s tem delom postavlja tudi nekrolog stavbam, saj gradovi, graščine, dvorci propadajo, ostale bodo le stavbe, v katerih so našle strehe psihiatrične klinike in domovi za ostarele. Do sedaj je izšla prva knjiga z gradovi okoli Maribora in Ptuja.

LJUBLJANA — Požarov v lanskem letu so zabeležili 2601, kar je za 30,4% več kot predlanskim. Umrlo je 22 ljudi (predlanskim 18), ranjenih pa je bilo 43 (68), od teh 18 gasilcev (20). Med katastrofalne požare so prišteti steklarni Hrastnik, Color Medvode in Papirnica Radeče.

LJUBLJANA — Po končani vojni v Perzijskem zalivu je podjetje Adria Airways obnovila polete ne Bližnji vzhod: v Istanbul, Larnaco in Tel Aviv.

LJUBLJANA — V začetku marca je Delo Stik opravilo meritev javnega mnenja v zvezi s tem, kako bi ljudje volili v slučaju, da bi bile volitve oni čas. Na prvem mestu, 23,8% so tisti, ki ne bi volili nobene, 11,3% pa niso vedeli, za koga bi se odločili. Stranke pa bi takole volili: Liberalno-demokratsko stranko (bivša ZSMS) 14,9%, Stranko demokratične

preнове (komunisti) 12,4%, Socialdemokratsko stranko Slovenije (Pučnik) 9,7%, Slovenske krščanske demokrate 8,9%, Zeleni Slovenije (ekološki) 7,8%, Slovensko kmečko zvezo - Ljudsko stranko 3,6%, Slovensko demokratsko zvezo (Rupel) 2,9%, Socialistično stranko Slovenije (bivša SZDL) 1,9% Liberalno stranko (bivša obrtniško stranko) 1,7%, druge 1,1%. Če preštejemo sedanje v skupščini, bi koalicija Demosa imela 34,6% proti 29,2% opozicije. Ostanek pripada pač nedoočenim in tistim, ki ne bi volili nobene stranke.

LJUBLJANA — Sivi panterji, stranka upokojencev, je izstopila iz koalicije Demosa, ker smatra, da se ta ne zanima za njihove predloge v dobrobit upokojencev.

LJUBLJANA — Pesmi za bolne otroke je naslov prireditve, na kateri sta nastopala basist Ivan Urbas in pianist Vincenzo Scaleri. Izkupiček je namenjen opremi bolnišnice za predšolsko invalidno mladino Stara Gora na Primorskem.

MARIBOR — Slomškov kip, ki ga bodo odkrili na Slomškovo nedeljo konec septembra, pripravlja kipar Marjan Drev. Vendar pa mavčni odlitek ni tako eleganten, kot je model, zato ga bo moral kipar malo popraviti. Ni pa še določeno, kdo bo spomenik ulil.

LJUBLJANA — Na železnici prosijo za sredstva, ker bi drugače bili primorani nekatere nerentabilne potniške vlake, ukiniti. Zato so že pripravili seznam 88. vlakov, ki so zasedeni manj kot četrtno in ki bi jih že ukiniti z novim voznim redom meseca junija. Najbolj bi bil oškodovane lokalne proge in proga Ljubljana-Sežana.

MARIBOR — Univerzitetna knjižnica je zaradi počene cevi doživela poplavo. V kletnih prostorih je skoraj 500.000 enot; poškodovanih pa je blizu 5.000 enot starejšega in arhivskega gradiva. Najbolj dragocene so Kmetijske in rokodelske novice, Dom in svet ter Slovan. Poskušali bodo čimbolj odpraviti škodo tako, da bodo med vsak list vložili stari časopisni papir.

BRNIK — Na natečaju za projekt nove letališke stavbe so izbrali rešitev Slovenija-ceste-Tehnika in arhitektov Vladimir Koželj in jagoda Ličina. Terminal bo zavzemal 25.000 kv. metrov, z letališkimi stezami, cestami in parkirišči pa bo stal 80 milijonov nemških mark; gradnjo bodo začeli čez pol leta.

LJUBLJANA — Kitajsko-slovenski slovar je sestavil Mitja Sajer, izdala pa Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani v 400 izvodih. Vsebuje 11.300 gesel, zapisanih s 3.000 kitajskimi pismenkami. Kdo jih bo uporabljal? Trenutno so v Sloveniji štirje Kitajci, kitajskih študentov je pa deset. Poleg tega je že deset sinologov, temeljno znanje kitajščine pa si je pridobilo na tečajih kakih sto ljudi.

KOPER — Skoraj 2.000 japonskih avtomobilov je v začetku marca pripeljala ladja Auto Atlas. Avtomobili so znamke daihatsu, honda, mitsubishi in suzuki. Kljub temu, da se povpraševanje po „japoncih“ niža, je v prvih treh mesecih prišlo že 3.000 avtomobilov v Koper.

POLJCE — Elan skuša polagoma izboljšati svoj finančni položaj. Pravijo, da jim gre dobro v prodajo: smuči, plovila in letala. Letos si obetajo sedem in pol milijonov mark dobička.

Osebne novice

Rojstvo: V družini Tomaža Matičiča in njegove soproge Silvije Roj. Kienigel se je 27. marca rodil sin, ki bo pri krstu dobil ime **Leandro Antonio. Srečni družini iskreno čestitam!**

Poroka: V soboto, 13. aprila sta se v cerkvi Marije Pomagaj v Don Boscu poročila inž. **Marko Gaser** in **Ana Marija Rant**. Za pričo so bili njuni starši Miha Gaser in Anka roj. Savelli ter dr. Peter Rant in Regina roj. Lesar. Poročil ju je nevestin stric Tone Rant SDB; pri poroki je pel zbor Gallus.

Novoporočencema naše čestitke.

MENDOZA

VOJNA IN KRŠČANSTVO

Pod tem naslovom smo v nedeljo, 10. marca po sv. maši imeli razgovor o krvavih dogodkih v Perzijskem zalivu, ki ga je vodil inž. agr. Marko Bajuk.

V luči krščanskih naukov smo skušali pregledati problem nasilja v medčloveških odnosih.

SLOVENCİ PO RADIU

Mladi argentinski navdušenci javnih občil so nas lani povabili na radijsko oddajo v študij Radio Nacional. Tako smo se takrat obširneje predstavili mendoški javnosti. Ob oni priložnosti se je rodila misel, da bi imeli take stike bolj pogosto. Ponudila se je priložnost. Radio Nacional je uvedel oddajo "Mendoza envasada en origen" in v tej oddaji sodelujemo

MIRKO VASLE

SLOVENCİ IN ŠPORT

SMUČARSKI SKOKI

Slovenski smučarski skakalci so doživeli najpomembnejšo zmago v zgodovini. Franci Petek, iz Lesc se je proslavil za svetovnega prvaka na veliki skakalnici. S tem je dokazal, da je trenutno najboljši slovenski skakalec in je uresničil vse to, kar je v začetku sezone obetaval. Brez dvoma je to zelo velik uspeh za slovenski šport. Skakali so v Val di Fiemme, Italija.

Na srednji skakalnici pa je zmagal Avstrijec Kuttin. Tokrat je bil F. Petek 8.

Če preidemo na tekmovalce za svetovni pokal, vidimo, da je v Bischofshoffenu, Avstrija, zmagal domačin Felder. 6. je bil Petek, 4. pa Ulaga.

V Bad Mitterndorfu, Avstrija je zmagal Švicar Zünd, 10. je bil Petek, 15. pa Januš.

V Lahtiju na Finskem je na srednji skakalnici zmagal Avstrijec Felder, 8. je bil Petek, 14. pa Januš. Tudi na veliki skakalnici je zmagal Felder, 11. pa je bil Petek.

Lestvico za svetovni pokal vodi Felder, ki ima 240 točk; 5. je F. Petek, ki ima 118,6 točk, 37 pa je Januš, ki ima 12 točk; 39. Tepeš in Ulaga. Imata vsak po 9 točk.

PLANICA

Letošnja tekmovanja v smučarskih poletih so doživela svoj zaključek v Planici, a malo je manjkalo, da ne bi vse skupaj padlo v vodo, kajti bilo je zelo slabo vreme.

mendoški Slovenci vsako prvo soboto v mesecu s polurnim programom.

Prva oddaja je bila na cvetno soboto, 23. marca, o slovenskih velikonočnih običajih. Ob tej priložnosti je bila navzoča tudi ga. dr. Irene Mislej, ki je lepo predstavila sodobno Slovenijo.

Naš namen je prikazati mendoškemu občestvu našo kulturo, zgodovino, običaje in vse, kar je v zvezi s slovensko dušo. Del programa je pa namenjen tudi poročanju o delovanju naše skupnosti v Mendozi.

OBISK DR. IRENE MISLEJ

Njen prvenstveni namen je bil, zbrati podatke o prvih slovenskih naseljencih v Mendozi in upoštevati stike s potomci rajnega likovnega umetnika, primorskega rojaka Sergio Sergi - Hočevarja. Rada pa je ugodila naši prošnji in se v Domu sestala z nami. Po uvodu je odgovarjala na razna vprašanja, predvsem v zvezi s sedanjim političnim stanjem v domovini.

ODPRTJE ČITALNICE V DOMU

Želja po tem prostoru se je uresničila. Že je na razpolago urejena soba, kjer bomo imeli priložnost v mirnem vzdušju brati razne slovenske publikacije iz Slovenije in širnega sveta.

V nedeljo, 7. aprila smo se zbrali pred čitalnico, ko se je društveni predsednik inž. Jože Šmon uvodoma zahvalil vsem, ki so pripomogli do te želje. Nato je kulturni referent podal nekaj misli k uporabi tega prostora in povabil tudi argentinske člane skupnosti k sodelovanju.

Po odprtju čitalnice smo razpoloženi posedli k pogrnjenimi mizam in članice Zveze mater in žena so nam postregle s pristnim domačim velikonočnim kosilom.

Letos se je v Planici končalo tekmovalce za prvi svetovni pokal v smučarskih poletih. Medtem ko na velikih skakalnicah skočijo okoli 120 m in na majhnih skakalnicah okoli 80 m, na poletih dosežejo 190-metrске daljave. Svetovni rekord je dosegel Poljak Piotr Fijas leta 1987 v Planici, ko je poletel 194 metrov. Slovenski rekord pa ima Matjaž Debelak, ki je 1985. leta poletel 185 metrov. To sezono so tekmovali samo dvakrat v smučarskih poletih: prvič v Kulmu, Avstrija, kjer je zmagal prvi dan Švicar Zünd, drugi pa je bil Finec Nikkola, Petek je bil četrti. Drugi dan pa je zmagal Avstrijec Horngacher, drugi pa je bil Nemec Gebstedt. Tokrat je bil Januš 8. ter Petek 15. V Planici je prvi dan zmagal Šved Tällberg, drugi je bil Švicar Zünd, 25. je bil Petek, Tepeš 33., Ulaga itd.

Drugi dan je zmagal Nemec Gebstedt, drugi je bil Avstrijec Horngacher, 9. je bil Petek, 29. Janus, 38. Tepeš.

Svetovni pokal v poletih je dobil Švicar Zünd, ki je dosegel 64 točk. Drugi je bil Horngacher, ki je nabral 53. točk, 11. je bil Petek (20 točk) ter 20. Janus (8 točk). Ekipno je bila prva Avstrija: 185 točk, druga Nemčija, 110 točk... 6. Jugoslavija, 28 točk.

Če pa združimo skoke in polete, vidimo, da je med posamezniki zmagal Avstrijec Felder, ki je dosegel 260 točk, drugi je bil Nemec Thoma (191 očk); 9. je bil Petek, ki je nabral 132 točk, 41. Janus, 42. Ulaga in Tepeš.

MALI OGLASI

Snemamo na video kasete - Poroke - Krste - Družinske jubileje - Tel: 767-5200
Splošna pomoč in nasveti o industrijski higieni in varnosti; Tel: 659-3547; **Viktor Fekonja**

PSIHOANALIZA

Psihoanalitični konzultorij; lic. psih. Marko Mustar; French 3531, 5º „B“ — Capital — Tel: 801-8220 in 71-3546

ELEKTRONIKA

Električni material za industrijo in dom. **Elektro Ader - Franci Jarc**. Av. Ader 3295 - Munro; Tel.: 766-8947 / 762-1947

Varnostni elektronski sistemi (alarmas) za hiše - tovarne - avtomobile.

Inž. Janez M. Petkovšek, Amianot 9969 - Tel.: 769-1791 - Loma Hermosa

Kadar se o računalnikih (kompjuterjih) govori, **inž. Janez Kocmur** vam poskrbi. Tel.: 651-7459 - Brandsen 2167 - San Justo.

SERVIS

Dolenc Lojze - popravila barvne TV, video-kaset, radio snemalcev, kaset in avdio - Cerviño 3942 - San Justo - Tel.: 651-2176.

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantes oseo-integrados; sreda in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. „B“ - San Martin - Tel.: 755-1353.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni **Marjeta Šenk** - Tel.: 762-2840.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik - ponedeljek, sreda, petek od 17 do 19 - Don Bosco 168 - San Isidro - Tel.: 743-5985.

dr. Franc Knave — odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: 45-0320 in 46-7991

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov — **Andrej Marolt** - Avellaneda 216 - San Miguel - Tel.: 664-1656.

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge - Bolívar 224 - Ramos Mejía - Tel.: 654-0352.

Alpe Hogar — **Stane Mehle** - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - (1826) Rem. de Escalada - Tel.: 248-4021.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - **Andrej Marolt** - Pte. Illia (Ruta 8) N° 3113 - (1663) San Miguel - Tel.: 664-1656.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital (1 kvadra severno od postaje Liniers).

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA — Bmé. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bmé. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje od sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

POROČILO O OSNOVNIH ŠOLAH

Nad. s 5. str.

V dosedanjih letih začetni program se je ponovno izkazal kot trden temelj učenja, pod pogojem, da ga spremlja utrjevanje doma. Dve prireditvi — za otroški dan in konec leta — sta v nastopih, skupni igri in pesmi nudili lepo priliko za povezavo med šolo in družinami. V harmoničnem natopu je učiteljstvo v teku leta naredilo, kar je največ moglo, in doživelo lepo sodelovanje staršev.

Žal lanska štiričlanska ekipa mladih učiteljev letos ne more sodelovati, zato so potrebne nove noči. Zaradi splošne zaposlenosti mladih bo treba povabiti k učenju študentke višjih letnikov Srednješolskega tečaja; v pričakovanju, da jim to delo ne bo v oviro ampak v prid pri izpopolnjevanju.

Vodstvo tečaja bo v novem letu storilo vse, da dobi nove učne pripomočke iz Slovenije, v kolikor bi ti prišli v poštev za našo skupnost.

Med odhajajočimi učenci in njihovimi starši pa tudi letos vstaja vprašanje: Kam naj se obrnejo, da se bodo mogli njihovi

otroci izpopolnjevati v našem jeziku tudi v dobi srednje šole.

V letu 1989 se je dosegel enotni program za nižje razrede, lansko leto pa se je nadaljevalo delo za višje. Na teh srečanjih med letom se je razpravljalo o programih posameznih šol, se je analiziralo, primerjalo in izbiralo. Narejen je osnutek, ki potrebuje končno obliko. Delo je koordinirala ga. Marjana Batagelj.

Na roditeljskih sestankih sta predavala prelat dr. A. Starc in Marjan Loboda st.

Za vse šole smo pripravili načrte za vrtec in prve štiri razrede z vsemi potrebnimi pripomočki in gradivom. Posredujemo razne učne liste, knjige in gradiva. Ob zaključku šolskega leta Z.S podari vsem učencem lepo spričevalo.

Družinam, ki živijo v notranjosti Argentine smo poslali učne pripomočke, ki jih zavedni in dobri ter v Argentini rojeni starši upravljajo v „družinski šoli“.

Slovenske šole so eden izmed stebrov na katerih sloni naše ohranjanje. Delo v njih ni enodnevno, ni paradno, ampak nepretrgano tiho, in drobno — za mnoge nevidno in samo po sebi umevno.

Bog plačaj 92 posnemovalcem naših prvih učiteljev, vsem zavednim in požrtvovalnim staršem, prelatu dr. A. Starcu, Ivi Vivod, Janezu Čeču in vsem, ki so s sodelovanjem pomogli ohranjati slovensko šolsko družino v preteklem letu.

OBVESTILA

PETEK, 19. aprila

Slov. dom v San Martinu: predavanje z diapozitivami; Stane Stražar - izvedenec o jamah v Sloveniji; ob 20.30 uri.

SOBOTA, 20. aprila

V San Martinu ples HOUSE II ob 21. uri. **Kulturni večer SKA**: Filozofski pogovor med dr. Vinkom Brumnom in prof. Pavlom Fajdigom; Slovenska hiša ob 20..

NEDELJA, 21. aprila:

Tombola v Slomškovem domu.

PONEDELJEK, 22. aprila

Feria del Libro: Predstavitev Slovenije ob 21. na razstavišču.

SREDA, 24. aprila

Učiteljska seja ob 20. uri v Slovenski hiši.

SOBOTA, 27. aprila

Koncert pevskega zbora Gallusa ob 20.30 v Slovenski hiši.

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

NEDELJA, 28. aprila:

Občni zbor Slomškovega doma po sv. maši.

Občni zbor Slovenskega doma v Carapachayu

Lahkoatletski turnir ob 9. uri v La Salle - Zvezna odbora SDO in SFZ

SOBOTA, 4. maja:

Planinski ples v San Justu.

NEDELJA, 5. maja:

Obletnica Slovenskega doma v Carapachayu - celodnevna prireditve.

SREDA, 8. maja

Zveza slov. mater in žena ob 17.; predavanje g. Franceta Perniška.

NEDELJA, 12. maja

Slovensko romanje v Luján.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Uraduje ob četrtkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
Propietario: Eslovenia Unida
Redacción y Administración:
 RAMON L. FALCON 4158
 (1407) BUENOS AIRES
 ARGENTINA

Teléfono y Telefax: (54-1) 69-9503
 Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije:

za Argentino ★ 360.000; pri pošiljanju po pošti pa ★ 400.000; ZDA in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 100 USA dol.; obmejne države Argentine 90 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 75 USA dol.

V Evropi lahko kupite Svobodno Slovenijo:
v Trstu: Knjigarna Fortunato, Vía Paganini 2;
v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.

v Ljubljani: Pri Prešernovem spomeniku.

Stavljenje: MALIVILKO

Talleres Gráficos "VILKO" S.R.L.,
 Estados Unidos 425
 (1101) Buenos Aires - Tel.: 362-7215

DO 30. APRILA 1991

še lahko uredite vse potrebno za maksimalne podpore na Karto „Sloga II“. Za to je potrebno, da imate na navadni hranilni vlogi v Mutualu Sloga vsaj:

- 1) ★ 200.000.- tisti člani, ki so doslej že spadali v skupino „Karta Sloga II“.
- 2) ★ 300.000.- tisti člani, ki so doslej spadali v skupino „Karta Sloga I“.
- 3) ★ 300.000 tisti člani, ki doslej niso imeli Karte Sloga in vsi, ki na novo pristopijo.

Maksimalne socialne podpore po preteku določenih čakalnih dob so:

- 1) ★ 1.200.000 za poroko, rojstvo, dovršitev uradne srednje šole in nekaterih univerzitetnih študij.
 - 2) ★ 3.500.000 za uradno proglašeno popolno nesposobnost za delo in smrt.
 - 3) ★ 500.000 starostna podpora.
- Podrobnejše informacije v naši glavni pisarni, Bmé. Mitre 97, Ramos Mejía, ali po Tel. 658-6574 in 654-6438 v uradnih urah ob delavnikih od 10. do 19. ure in v naših podružnicah.

V SLOGI JE MOČ!

Vsem prijateljem in znancem sporočamo,
 da nas je 9. aprila na hitro zapustil naš dragi mož, oče, stric, gospod

Jure Puhek

Zahvaljujemo se vsem, ki so ga kropili in spremili na njegovi zadnji poti.

Zahvala za vence in cvetje družini Feliksa Frica, Bratom Oblak, Našemu domu, Dto. Habilidad in Estado Mayor General de la Fuerza Aérea, mladini Našega doma, družini Horvat, družini Karin, Balantičevi šoli, ge. Štefki Šuštarich in družini P. Malovrha.

Posebna zahvala prelatu dr. A. Starcu za molitve ob krsti in g. župniku Matiji Borštarnju za sveto mašo in vodstvo pogreba.

Priporočamo ga v molitev.

Žalujoci: žena Ivanka,
 sin Jure,
 hčerka Kristina,
 zet Omar,
 brat Jože z družino,
 sestra Lojza in ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Črnomelj, Gornja Radgona, Ljubljana, Dunaj, London.

Slomškov dom vabi vse prijatelje in rojake na tombolo

ki bo v nedeljo, 21. aprila, ob 15.30.

Glavni dobitek: „videocasetera Panasonic“.

Poleg tega pa še veliko lepih in koristnih dobitkov, činkvinov in kvatern. V preprodaji — na vsakih pet tabic ena zastoj